

PRAWO RESTRUKTURYZACYJNE I UPADŁOŚCIOWE

Zagadnienia praktyczne

redakcja naukowa
Aleksandra Machowska

Maciej Geromin, Anna Gnys, Bartosz Groele
Anna Ludwicyńska, Aleksandra Machowska
Anetta Malmuk-Cieplak

ZAGADNIENIA PRAWNE

PRAWO RESTRUKTURYZACYJNE I UPADŁOŚCIOWE

Zagadnienia praktyczne

redakcja naukowa

Aleksandra Machowska

Maciej Geromin, Anna Gnys, Bartosz Groele
Anna Ludwicyńska, Aleksandra Machowska
Anetta Malmuk-Cieplak

ZAGADNIENIA PRAWNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 czerwca 2016 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne
Michał Dymiński

Łamanie
Andytex

Zdjęcie na okładce
fotolia/Nivellen77

Poszczególne części książki opracowali:

Maciej Geromin – rozdział XII

Anna Gnys – rozdział III pkt 2; rozdziały XVII–XIX

Bartosz Groele – rozdział IV; rozdział VIII pkt 3 ppkt 3.3–3.12

Anna Ludwicyńska – rozdziały XV–XVI

Aleksandra Machowska – Wprowadzenie; rozdziały I–II; rozdział III pkt 1; rozdział V;
rozdział VII; rozdział VIII pkt 3 ppkt 3.1–3.2, 3.13, pkt 4; rozdziały IX–XI

Anetta Malmuk-Cieplak – rozdział VI; rozdział VIII pkt 1–2; rozdziały XIII–XIV

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-264-8635-7

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	19
Wprowadzenie	23
Rozdział I. Geneza reformy postępowań, założenia nowelizacji i jej główne cele	27
Rozdział II. Rodzaje i typy postępowań insolwencyjnych, ich podstawy i charakterystyka	38
1. Stan dotychczasowy. Uwagi ogólne	38
2. Nowe prawo insolwencyjne	38
2.1. Zasady prawa insolwencyjnego	38
2.2. Typy postępowań insolwencyjnych	39
2.3. Cel postępowań insolwencyjnych	41
3. Postępowania restrukturyzacyjne	42
3.1. Uwagi ogólne	42
3.2. Postępowanie o zatwierdzenie układu	43
3.2.1. Nadzorca układu	43
3.2.2. Umowa z nadzorcą układu	46
3.3. Przyspieszone postępowanie układowe	48
3.4. Układ częściowy	52
3.5. Postępowanie układowe	55
3.6. Postępowanie sanacyjne	57
4. Postępowanie upadłościowe	59
4.1. Uwagi ogólne	59
4.2. Układ w upadłości	59
4.3. Przygotowana likwidacja	60
4.3.1. Uwagi ogólne	60
4.3.2. Postanowienie w przygotowanej likwidacji	65
4.4. Upadłość. Postępowanie o ogłoszenie upadłości i postępowanie po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości	66

4.5. Regulacje dotyczące obwieszczania i doręczania postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości	66
Rozdział III. Organy postępowania insolwencyjnego	69
1. Sądowe organy postępowania insolwencyjnego	69
1.1. Sąd i sędzia-komisarz	69
1.1.1. Uwagi ogólne	69
1.2. Właściwość miejscowa i rzeczowa	70
1.3. Sąd w postępowaniu restrukturyzacyjnym	71
1.4. Prawo upadłościowe	72
1.4.1. Sąd w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości	72
1.4.2. Sąd w postępowaniu upadłościowym (po ogłoszeniu upadłości)	72
1.5. Sędzia-komisarz	73
1.5.1. Uwagi ogólne	73
1.5.2. Rola i zadania sędziego-komisarza	74
2. Pozasądowe organy postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego. Kurator w postępowaniu insolwencyjnym	75
2.1. Uwagi ogólne	75
2.2. Organy postępowania zabezpieczającego	76
2.2.1. Tymczasowy nadzorca sądowy	77
2.2.2. Zarządca przymusowy	80
2.3. Organy postępowania restrukturyzacyjnego	80
2.3.1. Wymogi pełnienia funkcji	81
2.3.2. System wynagradzania	82
2.4. Organy postępowania upadłościowego	85
2.4.1. Licencja doradcy restrukturyzacyjnego	86
2.4.2. Obowiązki syndyka w postępowaniu upadłościowym	93
2.4.3. Wynagrodzenie	95
2.4.4. Kurator	101
2.4.4.1. Zdolność sądowa i procesowa a ustanowienie kuratora	102
2.4.4.2. Kurator w postępowaniu restrukturyzacyjnym	104
Rozdział IV. Rada wierzycieli	108
1. Uwagi ogólne	108
2. Rada wierzycieli a zgromadzenie wierzycieli	109
3. Rada wierzycieli a sędzia-komisarz	109
4. Prawo restrukturyzacyjne	110
4.1. Ustanawianie rady wierzycieli	110
4.2. Skład rady wierzycieli	113
4.3. Powołanie członka	114
4.4. Odmowa uczestniczenia w radzie, odwołanie i rezygnacja członka rady wierzycieli	116

4.5. Zmiana składu rady	116
4.6. Pełnomocnik	117
5. Prawo restrukturyzacyjne i prawo upadłościowe	117
5.1. Uprawnienia rady wierzycieli	117
5.2. Funkcjonowanie rady wierzycieli	120
5.2.1. Przewodniczący	121
5.2.2. Uchwały	121
5.2.3. Sprawozdanie	123
5.3. Zezwolenie rady wierzycieli na wykonywanie zwykłego zarządu przez dłużnika	123
5.4. Posiedzenia rady wierzycieli	125
5.4.1. Zwoływanie posiedzeń rady wierzycieli	125
5.4.2. Przewodniczenie posiedzeniom rady	125
5.4.3. Uprawnienie sędziego komisarza do zwołania posiedzenia rady wierzycieli	126
5.4.4. Protokół z posiedzenia rady wierzycieli	126
5.5. Uchwały rady wierzycieli	127
5.5.1. Ujawnianie uchwał rady wierzycieli	127
5.5.2. Zaskarżanie uchwał rady wierzycieli	127
5.6. Wynagrodzenie i zwrot wydatków członka rady wierzycieli	128
5.7. Nienależyte pełnienie obowiązków, odszkodowanie	129
6. Prawo upadłościowe	129
6.1. Ustanowienie i skład rady wierzycieli	129
6.2. Uprawnienia rady wierzycieli	130
6.3. Funkcjonowanie rady wierzycieli	131
Rozdział V. Warunki formalne i materialne otwarcia postępowania	132
1. Warunki formalne otwarcia postępowania	132
1.1. Zakres podmiotowy	132
1.2. Wyjątki	134
1.3. Wniosek	134
1.4. Wniosek w postępowaniu restrukturyzacyjnym	135
1.5. Wniosek w postępowaniu upadłościowym	136
1.6. Wymogi formalne wniosku	138
1.7. Wniosek o zatwierdzenie układu	140
1.7.1. Karty do głosowania	140
1.7.2. Dowody wysłania wierzycielom kart i propozycji układowych ...	142
1.7.3. Sprawozdanie nadzorczy układu	142
1.8. Braki formalne wniosku lub sprawozdania	144
1.9. Wniosek o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego	147
1.10. Wniosek o otwarcie postępowania układowego (art. 265 i 266 pr. restr.)	149
1.11. Wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego (art. 284 pr. restr.) ...	150

1.12. Uproszczony wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego (art. 328 pr. restr.)	152
1.13. Uproszczony wniosek o ogłoszenie upadłości (art. 334 pr. restr.)	153
1.14. Wniosek o ogłoszenie upadłości (art. 22–25 p.u.)	153
1.15. Braki formalne wniosku	156
2. Warunki materialne otwarcia postępowania	157
2.1. Postępowanie restrukturyzacyjne	157
2.2. Postępowanie upadłościowe	158
2.3. Niewypłacalność	159
3. Postanowienia w przedmiocie otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego albo ogłoszenia upadłości	162
3.1. Postanowienia o otwarciu postępowania i ogłoszeniu upadłości	162
3.2. Postanowienie w postępowaniu upadłościowym	163
4. Regulacje związane z obwieszaniem, doręczaniem i zaskarżaniem postanowień o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego	164
4.1. Postanowienie o otwarciu przyspieszonego postępowania układowego	164
4.2. Postępowanie układowe i sanacyjne	166
5. Plan restrukturyzacyjny	166

Rozdział VI. Wpływ postępowań insolwencyjnych na postępowania sądowe, administracyjne, sądownoadministracyjne i przed sądami polubownymi	169
1. Uwagi ogólne	169
2. Możliwość prowadzenia postępowań po otwarciu postępowań insolwencyjnych	170
3. Możliwość prowadzenia postępowań przed sądami po ogłoszeniu upadłości	171
4. Możliwość prowadzenia postępowań przed sądami po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego	173
5. Wpływ otwarcia postępowań insolwencyjnych na toczące się postępowania cywilne według przepisów kodeksu postępowania cywilnego	177
5.1. Zawieszenie postępowania	177
5.2. Podjęcie zawieszzonego postępowania	180
5.3. Postępowanie sądu w przypadku zaistnienia przesłanek z art. 174 ust. 1 pkt 4 i 5 k.p.c.	181
6. Wpływ ogłoszenia upadłości na możliwość prowadzenia postępowań egzekucyjnych	184
6.1. Zawieszenie z mocy prawa postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzycelności podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości	184
6.2. Skutki zawieszenia postępowania egzekucyjnego	184
7. Wpływ otwarcia przyspieszonego postępowania układowego oraz postępowania układowego na toczące się postępowania egzekucyjne	187

7.1. Zawieszenie z mocy prawa postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności objętej z mocy prawa układem	187
7.2. Skutki zawieszenia postępowania egzekucyjnego	188
7.3. Uchylenie dokonanych zajęć	189
7.4. Egzekucja z przedmiotu zabezpieczenia	190
7.5. Zwolnienie zajętego przedmiotu spod zajęcia	192
8. Wpływ otwarcia postępowania sanacyjnego na toczące się postępowania egzekucyjne	194
8.1. Zawieszenie z mocy prawa postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości	194
8.2. Skutki zawieszenia postępowania egzekucyjnego	195
8.3. Uchylenie dokonanych zajęć	196
Rozdział VII. Skutki postępowań insolwencyjnych dla poszczególnych aspektów działalności dłużnika/upadłego	197
1. Wpływ postępowań insolwencyjnych na sferę obligacyjną działalności dłużnika/upadłego	197
1.1. Regulacje w dziedzinie spadków	198
1.2. Skutki otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego lub ogłoszenia upadłości dla sytuacji kontrahenta dłużnika albo upadłego	199
1.3. Skutki upadłości dla sfery obligacyjnej	199
1.4. Skutki w sferze obligacyjnej podmiotu restrukturyzowanego	205
2. Masa insolwencyjna	206
2.1. Powstanie masy	208
2.2. Skład masy	208
2.3. Masa upadłościowa osób fizycznych	212
2.4. Problem świadczeń emerytalnych i rentowych w masie upadłości	213
2.5. Masa insolwencyjna a spadek	217
2.6. Masa insolwencyjna a majątek wspólny małżonków	217
2.7. Masa restrukturyzacyjna a majątek wspólny małżonków	218
2.8. Masa upadłościowa a majątek wspólny małżonków	220
2.9. Umowy majątkowe małżeńskie	222
2.10. Wyłączenia z masy	223
2.11. Postępowanie o wyłączenie z masy	226
2.12. Problematyka wyłączenia z masy w przypadku upadłości „konsumenckiej”	229
2.13. Czynności dotyczące masy	230
2.14. Obciążenia składników masy	231
3. Ochrona masy insolwencyjnej: nieważność, bezskuteczność i zaskarżanie czynności upadłego	232
3.1. Nieważność umów lub postanowień umownych	237
3.2. Spadki	238

3.3. Przesłanki ogólne uznania czynności prawnej za bezskuteczną w prawie insolwencyjnym	239
3.4. Prawo restrukturyzacyjne a prawo upadłościowe	239
3.5. Bezskuteczność czynności prawnej nieodpłatnej lub zastrzegającej niewspółmierne świadczenie dla dłużnika	241
3.6. Zabezpieczenia w prawie insolwencyjnym	242
3.7. Prawo restrukturyzacyjne	243
3.8. Prawo upadłościowe	246
3.9. Wyłączenia stosowania przepisów o bezskuteczności zabezpieczeń	248
3.10. Wynagrodzenie	249
3.11. Inne przypadki bezskutecznych czynności prawnych – postępowanie upadłościowe	255
3.12. Czynności dokonane ze spółką	256
3.13. Przelew wierzytelności przyszłej	259
3.14. Kary umowne	260
3.15. Bezskuteczność czynności prawnych dokonywanych przez dłużnika lub upadłego, będącego osobą prawną, ze spółkami powiązаныmi ...	261
3.16. Skutki uznania czynności prawnej za bezskuteczną	261
3.17. Zaskarżanie czynności dłużnika	263
3.18. Skarga pauliańska	265
3.19. Wyłączenia	266
3.20. Wstąpienie wierzyciela w miejsce zarządcy	268
3.21. Postępowania transgraniczne	269
Rozdział VIII. Przebieg postępowań insolwencyjnych	270
1. Zabezpieczenie majątku dłużnika	270
2. Postępowanie zabezpieczające w postępowaniach insolwencyjnych	270
2.1. Uwagi ogólne	270
2.2. Analogiczne uregulowania dotyczące postępowania zabezpieczającego w prawie upadłościowym i restrukturyzacyjnym ..	272
2.2.1. Odesłanie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego	272
2.2.2. Termin rozpoznania wniosku o zabezpieczenie	273
2.2.3. Skuteczność postanowień o zabezpieczeniu	274
2.2.4. Sposoby zabezpieczenia majątku dłużnika	275
2.3. Postępowanie zabezpieczające według przepisów prawa upadłościowego	278
2.3.1. Uwagi ogólne	278
2.3.2. Ustanowienie tymczasowego nadzorca sądowego	280
2.3.3. Zawieszenie postępowania i uchylenie zajęć rachunków bankowych	284
2.3.4. Inne sposoby zabezpieczenia	285
2.4. Postępowanie zabezpieczające według przepisów prawa restrukturyzacyjnego	286

2.4.1. Uwagi ogólne	286
2.4.2. Postępowanie zabezpieczające w postępowaniu o otwarcie postępowania układowego	287
2.4.2.1. Ustanowienie tymczasowego nadzorcy sądowego	287
2.4.2.2. Zawieszenie postępowania i uchylenie zajęć rachunków bankowych	290
2.4.3. Postępowanie zabezpieczające w postępowaniu o otwarcie postępowania sanacyjnego	292
2.4.3.1. Ustanowienie tymczasowego nadzorcy sądowego	292
2.4.3.2. Zawieszenie postępowania i uchylenie zajęć rachunków bankowych	294
2.5. Podsumowanie	294
3. Postępowania restrukturyzacyjne	295
3.1. Postępowanie o zatwierdzenie układu (art. 210–226 pr. restr.)	295
3.1.1. Zawarcie umowy z nadzorcą, ustalenie dnia układowego i zbieranie głosów na piśmie	295
3.1.2. Głosowanie nad układem	297
3.1.3. Zawarcie układu	299
3.1.4. Złożenie wniosku o zatwierdzenie układu	300
3.2. Przyspieszone postępowanie układowe	301
3.3. Postępowanie układowe	303
3.4. Pozytywny zakres objęcia układem	304
3.4.1. Wierzytelności za okres rozliczeniowy	304
3.4.2. Odsetki	305
3.4.3. Wierzytelności warunkowe	306
3.4.4. Wierzytelności z umów wzajemnych	306
3.5. Negatywny zakres objęcia układem	307
3.5.1. Wierzytelności nieobjęte układem	307
3.5.2. Wierzytelności objęte układem za zgodą wierzyciela	308
3.5.3. Wierzytelności objęte innym układem	310
3.5.4. Wierzytelności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i wierzytelności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ..	310
3.6. Legitymacja do składania propozycji układowych	311
3.7. Treść propozycji układowych	315
3.7.1. Odroczenie terminu wykonania zobowiązań	315
3.7.2. Rozłożenie na raty	315
3.7.3. Zmniejszenie wysokości zobowiązań	315
3.7.4. Konwersja wierzytelności na udziały lub akcje	316
3.7.5. Zamiana, zmiana lub uchylenie prawa zabezpieczającego określonej wierzytelności	317
3.7.6. Pomoc publiczna	318
3.7.7. Spłata zobowiązań z zysku przedsiębiorstwa	318

3.7.8. Zagadnienie zgody osoby trzeciej	318
3.7.9. Układ likwidacyjny	319
3.7.10. Restrukturyzacja zobowiązań wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	320
3.8. Zasada równego traktowania wierzycieli	321
3.8.1. Podział wierzycieli na grupy	321
3.8.2. Wyjątki od zasady równego traktowania wierzycieli	323
3.8.3. Praktyczne aspekty kwestii odsetek	324
3.8.4. Wierzytelności pracownicze	324
3.8.5. Wierzytelności niepieniężne	325
3.9. Procedura zawierania układu	325
3.9.1. Zwołanie i przebieg zgromadzenia wierzycieli	325
3.9.2. Siła głosu	326
3.9.3. Sposób przeprowadzenia głosowania	327
3.9.4. Przyjęcie uchwały	328
3.9.5. Głosowanie nad układem	329
3.9.6. Element sprawozdawczy	331
3.9.7. Głosowanie nad kilkoma propozycjami układowymi	331
3.9.8. Szczególne okoliczności głosowania	332
3.9.9. Uchwała o przyjęciu układu	333
3.9.10. Zatwierdzenie układu	333
3.9.11. Zastrzeżenia przeciwko układowi	334
3.9.12. Postanowienie	334
3.9.13. Odmowa zatwierdzenia układu	335
3.9.14. Bezwzględne przesłanki odmowy zatwierdzenia układu	335
3.9.15. Przekroczenie wymaganego pułapu wierzytelności spornych	337
3.9.16. Względne przesłanki odmowy zatwierdzenia układu	337
3.9.17. Umorzenie postępowania restrukturyzacyjnego	338
3.10. Skutki układu	338
3.10.1. Moc wiążąca układu	338
3.10.2. Wierzyciele nieujawnieni	339
3.10.3. Ochrona praw wierzyciela	340
3.10.4. Zarząd przymusowy	343
3.10.5. Umorzenie i zawieszenie postępowań zabezpieczających i egzekucyjnych	343
3.10.6. Objęcie funkcji nadzorcy wykonania układu	344
3.10.7. Postanowienie o wykonaniu układu	345
3.11. Zmiana układu	346
3.11.1. Zmiana wartości zaspokojenia wierzytelności z układu	346
3.11.2. Zmiana sposobu wykonywania zarządu	347
3.11.3. Zgromadzenie wierzycieli	348
3.12. Uchylenie i wygaśnięcie układu	349
3.12.1. Podstawy uchylenia	349

3.12.2. Łączne rozpoznanie wniosków	351
3.12.3. Skutki uchylenia układu	352
3.13. Postępowanie sanacyjne	353
3.13.1. Przebieg postępowania sanacyjnego	353
3.13.2. Plan restrukturyzacyjny w postępowaniu sanacyjnym	357
4. Postępowanie upadłościowe	359
4.1. Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości. Początek postępowania upadłościowego	359
4.2. Likwidacja masy upadłości – zagadnienia wstępne	361
4.2.1. Wstrzymanie likwidacji	361
4.2.2. Układ w upadłości	361
4.2.3. Początkowy etap likwidacji	362
4.2.4. Oszacowanie	363
4.2.5. Skutki sprzedaży składników masy upadłości	367
4.2.6. Wyłączenie lub zniszczenie niezbywalnych składników masy	368
4.3. Przebieg likwidacji masy	370
4.3.1. Sprzedaż przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części	370
4.3.2. Sposób postępowania przy sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego w całości albo jego zorganizowanej części	372
4.3.3. Skutki nabycia przedsiębiorstwa upadłego w postępowaniu upadłościowym	374
4.3.4. Sprzedaż nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu i statku morskiego wpisanego do rejestru okrętowego	375
4.3.5. Sprzedaż ruchomości	376
4.3.6. Sposoby likwidacji masy upadłości – sprzedaż w drodze przetargu lub aukcji	377
4.3.7. Szczególny tryb likwidacji – zastaw	379
4.3.8. Przedmiot zastawu w posiadaniu osób trzecich	380
4.3.9. Przedmiot zastawu we władaniu syndyka	381
4.3.10. Likwidacja wierzytelności i praw majątkowych	382
Rozdział IX. Wierzytelności	384
1. Zagadnienia wstępne	384
2. Wykaz wierzycieli	385
3. Wykaz wierzytelności spornych	386
4. Spis wierzytelności	386
5. Spis wierzytelności spornych	388
6. Spis wierzycieli	389
7. Lista wierzytelności	389
8. Wierzytelności podlegające zgłoszeniu (art. 236 p.u.)	393
9. Zgłoszenie wierzytelności	394

10. Sposób określania wierzytelności	397
11. Ustalanie spisu wierzytelności oraz listy wierzytelności	403
12. Przyspieszone postępowanie układowe – zastrzeżenia dłużnika	405
13. Postępowanie układowe i postępowanie sanacyjne, postępowanie upadłościowe – sprzeciw	405
13.1. Zagadnienia wstępne	405
13.2. Wymogi formalne sprzeciwu	407
13.3. Postępowanie wywołane wniesieniem sprzeciwu	408
14. Zagadnienia dotyczące spisu wierzytelności i listy wierzytelności	413
14.1. Zatwierdzenie spisu wierzytelności	413
14.2. Zmiany w spisie wierzytelności i na liście wierzytelności	414
14.3. Znaczenie listy po zakończeniu toku postępowań insolwencyjnych ..	417
14.4. Zwrot oryginałów	417
15. Zaspokojenie wierzycieli – podział funduszków masy	418
15.1. Postępowanie w sprawie podziału funduszków masy upadłości	418
15.2. Plan podziału funduszków masy	421
16. Szczegółne regulacje dotyczące zaspokajania niektórych należności	423
16.1. Zagadnienia wstępne	423
16.2. Zobowiązania alimentacyjne	424
16.3. Prawo odrębności	425
17. Zaspokajanie wierzytelności	426
17.1. Ogólne zasady zaspokajania wierzytelności (art. 344 p.u.)	426
17.2. Początkowy etap wykonania planu podziału	427
17.3. Wykonanie planu podziału	427
Rozdział X. Zakończenie i umorzenie postępowań insolwencyjnych	430
1. Zagadnienia wstępne	430
2. Postępowanie restrukturyzacyjne	430
2.1. Przyspieszone postępowanie układowe	431
2.2. Postępowanie układowe	432
2.3. Postępowanie sanacyjne	432
3. Postępowanie upadłościowe	433
3.1. Zakończenie postępowania upadłościowego	433
3.2. Umorzenie postępowania upadłościowego	434
3.3. Umorzenie postępowania w przypadku upadłości „konsumenckiej” ..	439
4. Skutki zakończenia postępowania albo uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania	441
4.1. Skutki w zakresie majątku i dokumentacji dłużnika/upadłego	441
4.2. Skutki w zakresie toczących się postępowań	444
4.3. Skutki w odniesieniu do organów postępowania	445
4.4. Umorzenie niezaspokojonych zobowiązań upadłego, będącego osobą fizyczną	446
5. Uchylenie postępowania upadłościowego	451

Rozdział XI. Międzynarodowe postępowanie insolwencyjne	452
1. Zagadnienia wstępne	452
2. Międzynarodowe postępowanie restrukturyzacyjne a przepisy o międzynarodowym postępowaniu upadłościowym	453
3. Prawa wierzyciela	454
4. Jurysdykcja krajowa	455
5. Współpraca z sądami zagranicznymi i zarządcami zagranicznymi	455
6. Uznawanie orzeczeń o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego	457
7. Uznanie orzeczenia zagranicznego	461
7.1. Warunki uznania	461
7.2. Skutki uznania	462
7.3. Zmiana lub uchylenie	467
8. Wtórne postępowanie upadłościowe	469
Rozdział XII. Postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej	472
1. Wprowadzenie	472
2. Pojęcie upadłości konsumenckiej	475
3. Konsumencka zdolność upadłościowa	476
4. Związananie żądaniem wniosku	478
5. Cel konsumenckiego postępowania upadłościowego	478
6. Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości	479
7. Legitymacja do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości	480
8. Jurysdykcja krajowa i właściwość sądu	481
9. Moralność płatnicza dłużnika	482
10. Negatywne przesłanki ogłoszenia upadłości	486
11. Postępowanie upadłościowe	487
12. Likwidacja majątku	488
13. Plan spłaty	490
14. Możliwość zawarcia układu	492
Rozdział XIII. Środki zaskarżenia – zażalenie	494
1. Uwagi ogólne	494
2. Tryb postępowania zażaleniowego	496
3. Legitymacja do wniesienia zażalenia a interes prawny	501
4. Zażalenie w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości	505
5. Zażalenie we właściwym postępowaniu upadłościowym	508
6. Doręczenie odpisu zażalenia	512
7. Zażalenie w postępowaniu restrukturyzacyjnym	513
7.1. Uwagi ogólne	513

7.2. Zażalenie na postanowienie sądu restrukturyzacyjnego w przedmiocie otwarcia przyspieszonego postępowania układowego, postępowania układowego oraz postępowania sanacyjnego	516
7.3. Podsumowanie	518
Rozdział XIV. Koszty postępowania	520
1. Definicje	520
2. Koszty sądowe	521
3. Zasada pewności pokrycia kosztów przed rozpoczęciem postępowania ...	522
4. Koszty prowadzenia postępowania a koszty postępowania	525
Rozdział XV. Depozyt sądowy w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym (postępowanie depozytowe w postępowaniu upadłościowym)	533
1. Uwagi wstępne	533
2. Rodzaje sum podlegających złożeniu do depozytu	534
3. Postępowanie w przedmiocie złożenia sumy do depozytu	536
4. Postępowanie w przedmiocie wydania sumy z depozytu	536
5. Termin odbioru depozytu	539
6. Likwidacja niepodjętych depozytów	539
7. Wydanie depozytu upadłemu	540
8. Przypadki złożenia sumy do depozytu sądowego w toku postępowania restrukturyzacyjnego i upadłościowego	541
9. Przygotowana likwidacja	541
10. Złożenie kwoty wynagrodzenia ostatecznego dla zarządcy albo syndyka do depozytu	543
11. Określenie sposobu zabezpieczenia w postępowaniu upadłościowym ...	544
12. Złożenie do depozytu lub na rachunek depozytowy Ministra Finansów sum uzyskanych z likwidacji majątku upadłego	544
13. Depozyt w międzynarodowym prawie insolwencyjnym	545
Rozdział XVI. Problematyka upadłościowo-rejestrowa na tle prawa insolwencyjnego oraz ustawy o KRS	549
1. Przepisy regulujące postępowanie przed KRS w związku z niewypłacalnością podmiotu	549
2. Rodzaje wpisów w KRS	550
3. Postępowanie przed sądem rejestrowym	551
4. Obowiązek informacyjny sądu upadłościowego i restrukturyzacyjnego ...	551
5. Wpisy w dziale pierwszym KRS dotyczące firmy upadłego	555
6. Obowiązki syndyka	555
7. Wpisy w dziale czwartym KRS, rubryka 3	558
7.1. Wpis zabezpieczenia	558
7.2. Wykreślenie zabezpieczenia	560

7.3. Wpis do KRS informacji o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzeniu postępowania upadłościowego i jego skutki dla bytu prawnego podmiotu rejestrowego	561
8. Wpis w dziale piątym KRS dotyczący kurateli	565
8.1. Podstawy prawne powołania kuratora	565
8.2. Kurator rejestrowy	569
8.3. Kurator dla osoby prawnej pozbawionej organów	572
8.4. Kurator dla strony, której miejsce pobytu nie jest znane	575
8.5. Kurator w postępowaniu podatkowym	576
8.6. Kurator na podstawie prawa upadłościowego i prawa restrukturyzacyjnego	578
8.6.1. Kurator powoływany na podstawie ustawy – Prawo upadłościowe	578
8.6.2. Kurator powoływany na podstawie ustawy – Prawo restrukturyzacyjne	581
8.6.3. Inne szczególne podstawy ustanowienia kuratora	582
9. Wpis w dziale szóstym KRS (dotyczący informacji o toku postępowania upadłościowego i restrukturyzacyjnego)	583
9.1. Wpis wzmianki o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego	584
9.2. Wpis informacji o ogłoszeniu upadłości oraz o zakończeniu postępowania upadłościowego	586
9.3. Skutki zakończenia postępowania upadłościowego dla wykreślenia dłużnika z rejestru	588
9.4. Wpis informacji o uchyleniu układu	589
10. Rejestr Dłużników Niewypłacalnych (RDN)	590
11. Kognicja sądu rejestrowego	593
12. Konwersja wierzytelności na udziały lub akcje jako propozycja układowa	595
Rozdział XVII. Pomoc publiczna	602
1. Prawo unijne	602
2. Prawo krajowe	603
3. Definicja pomocy publicznej	604
4. Testy prywatnego wierzyciela i inwestora	605
5. Adresaci pomocy publicznej	607
6. Zakres pomocy	607
7. Środki wyrównujące zakłócenia konkurencji	609
8. Procedura	611
9. Wyjątki od notyfikacji Komisji Europejskiej	612
Rozdział XVIII. Karnoprawna ochrona wierzycieli i organów postępowania insolwencyjnych	614
1. Przepisy karne	614

---

2. Analiza przepisów karnych	615
3. Prawo restrukturyzacyjne	618
4. Kodeks karny	620
5. Przepisy karne a licencja doradcy restrukturyzacyjnego	623
Rozdział XIX. Etyka w postępowaniach insolwencyjnych	625
1. Rola etyki w działalności gospodarczej	625
2. Etyka w związku z postępowaniami insolwencyjnymi	625
3. Dłużnik	627
4. Wierzyciel	629
Bibliografia	633
O autorach	639

WYKAZ SKRÓTÓW

Źródła prawa

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2082 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.)
- o.p. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 613 z późn. zm.)
- o.r.p. – ustawa z dnia 1 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 272 z późn. zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.)
- pr. restr. – ustawa z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2015 r. poz. 978 z późn. zm.)
- prawo upadłościowe z 1934 r. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 z późn. zm.)
- p.u. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 233 z późn. zm.) w brzmieniu ustawy od 1 stycznia 2016 r.
- p.u.n. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 233 z późn. zm.) w brzmieniu ustawy do 31 grudnia 2015 r.

rozporządzenie 2015/848	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 5 czerwca 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz. Urz. UE 141 L z 5.06.2015, s. 19)
rozporządzenie 1346/2000	– rozporządzenie Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz. Urz. UE 160 L z 30.06.2000, s. 1, z późn. zm.)
u.f.p.	– ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.)
u.k.s.c.	– ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1025 z późn. zm.)
u.l.d.r.	– ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 776 z późn. zm.)
u.l.n.d.	– ustawa z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz. U. Nr 208, poz. 1537 z późn. zm.)
u.o.i.f.	– ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 94 z późn. zm.)
u.o.p.	– ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1382 z późn. zm.)
u.p.p.	– ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 z późn. zm.)
ustawa o KRS	– ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1142 z późn. zm.)
u.z.f.	– ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 942 z późn. zm.)
u.z.r.r.z.	– ustawa z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 67, poz. 569 z późn. zm.)

Publikatory i czasopisma

Dz. Urz. GUS	– Dziennik Urzędowy Głównego Urzędu Statystycznego
Dz. Urz. MEN	– Dziennik Urzędowy Ministra Edukacji Narodowej
Dz. Urz. MS	– Dziennik Urzędowy Ministra Sprawiedliwości
MPB	– Monitor Prawa Bankowego
MSiG	– Monitor Sądowy i Gospodarczy
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna/Pracy
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich

Inne

CEiDG	– Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
CRRiU	– Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości

FGŚP	– Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych
FRP	– Fundusz Restrukturyzacji Przedsiębiorców
KNF	– Komisja Nadzoru Finansowego
KRS	– Krajowy Rejestr Sądowy
KRUS	– Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
RDN	– Rejestr Dłużników Niewypłacalnych
TNS	– tymczasowy nadzorca sądowy
ZUS	– Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WPROWADZENIE

Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978), czyli z dniem 1 stycznia 2016 r., zmienił się radykalnie obraz polskiego prawa dotyczącego podmiotów niewypłacalnych, dotychczas regulowanego ustawą z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 233). Od tej pory nie tylko zmieniły się znacznie przepisy tej ostatniej ustawy (nie wspominając, że sama ustawa zmieniła nazwę, co jest zdarzeniem nieczęstym w historii stanowienia prawa polskiego), lecz także pojawiły się w polskim prawie nowe postępowania, dotychczas nieznanne – postępowania restrukturyzacyjne. Co więcej – dotychczasowe przepisy zachowały moc obowiązującą w odniesieniu nie tylko do już toczących się na ich podstawie postępowań, lecz także do postępowań wszczętych na skutek złożenia stosownego wniosku do dnia 31 grudnia 2015 r. Jest to sytuacja niezmiernie trudna zarówno dla praktyków, którzy na co dzień zajmują się tą dziedziną prawa – sędziów, syndyków – obecnych doradców restrukturyzacyjnych – pełnomocników świadczących usługi prawne w tym zakresie, jak i dla tych, którzy dopiero uczą się praktyki stosowania prawa – studentów, aplikantów, kandydatów na doradców restrukturyzacyjnych. Właściwie można powiedzieć, że sytuacja nas wszystkich jest obecnie zbliżona: wszyscy uczymy się nowego prawa, oswajamy z przepisami, których funkcjonowanie w praktyce w wielu wypadkach nikt jeszcze nie przećwiczył, staramy się znaleźć rozwiązania „kazuś””, które niesie życie i obrót gospodarczy. W zakresie działalności przedsiębiorców wyzwaniem są przede wszystkim przepisy prawa restrukturyzacyjnego i możliwość ich odpowiedniego zastosowania do wielu rozmaitych sytuacji, ale także w sprawach tzw. konsumentów i prowadzonego w stosunku do nich postępowania upadłościowego pojawiają się zagadnienia i problemy dotychczas nieznanne. Dzieje się tak dlatego, że – mimo stosunkowo długiego czasu obowiązywania przepisów umożliwiających ogłoszenie upadłości osób fizycznych, nieprowadzących działalności gospodarczej – dopiero od niedawna szeroko otwarto „konsumentom” możliwość oddłużenia i okazało się, że z jak ogromnym *spectrum* różnorodnych sytuacji spotykamy się w praktyce, przy równoczesnym milczeniu przepisów w tym zakresie. Wiele nieścisłości bądź problemów interpretacyjnych pojawiło się właśnie dopiero teraz.

Tym bardziej zatem w przypadku przepisów wprowadzających i regulujących postępowania całkowicie nowe, wobec krótkiego czasu, który został przewidziany dla oswojenia się z nowym stanem prawnym, wiele sytuacji wymaga rozstrzygnięcia w najdrobniejszych szczegółach, istotnych w praktyce, ale nierozwiązanych w nowych przepisach. Nie jest to nic dziwnego. Życie i praktyka piszą tak różnorodne scenariusze, że nie sposób przewidzieć wszystkich sytuacji, a tym bardziej nie sposób każdą z nich uregulować w sposób kazuistyczny.

Nowe prawo nie było jeszcze przedmiotem rozstrzygnięć, które mogłyby stać się zbiorem wytycznych przy jego interpretacji i stosowaniu. Praktyka dopiero się tworzy. Pojawiają się pytania, wątpliwości, różne interpretacje, zaczynają być dostrzegalne pewne luki i nieścisłości nowego prawa, rzecz w takich przypadkach nieunikniona.

Publikacja, którą trzymają Państwo w rękach, nie jest komentarzem. Nie ma ambicji bycia monografią naukową. Cel, któremu ma ona służyć, jest znacznie bardziej, by tak rzec, użyteczny. Zamierzeniem, które przyswiecało jej powstawaniu, było umożliwienie usystematyzowania wiedzy o nowym prawie oraz ułatwienie przyswojenia zmian, przez przedstawienie nowych regulacji nie w ujęciach klasycznych, czyli artykuł po artykule, jak w komentarzu, ale przez zestawienie problemów i zagadnień, które pojawiają się w powstałym w ten sposób systemie prawa insolwencyjnego, co powoduje, że staje się ona swoistym podręcznikiem czy kompendium. Opracowanie niniejsze nie jest kompletne. Nie ma w nim omówienia przepisów dotyczących orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej ani też – co do zasady – postępowań odrębnych (wobec emitentów obligacji, banków, deweloperów itd.). Jest natomiast część bardzo istotnie wiążąca się z postępowaniami restrukturyzacyjnymi i upadłościowym, a chyba niebędąca dotychczas przedmiotem kompleksowego omówienia: zagadnienia związane z postępowaniem rejestrowym i depozytowym. Uznaliśmy, że dla praktyki insolwencyjnej kwestie te mają doniosłe znaczenie. Uzupełnieniem całości jest część dotycząca etyki, jakże istotnej we wszystkich aspektach prawa insolwencyjnego, a także – omówienie problematyki przepisów prawnokarnych.

Z pewnością niniejsza publikacja nie odpowiada na wszystkie pytania, jakie pojawiają się – czy też pojawią się w najbliższym czasie: w chwili jej powstawania nie znaliśmy ich jeszcze – jak zresztą wszyscy, którzy z nowymi przepisami mają do czynienia w praktyce. Jednak staraliśmy się przybliżyć zespół tych całkowicie nowych oraz znacznie znowelizowanych przepisów tak, aby można było zestawić poprzednio obowiązujące z nowymi, usystematyzować poszczególne zagadnienia i ułatwić pierwszy kontakt z nowym stanem prawnym.

Autorzy tej publikacji zajmują się w codziennej pracy różnymi aspektami działalności regulowanej przepisami prawa restrukturyzacyjnego i upadłościowego.

W praktyce zawodowej zajmowali się lub zajmują równocześnie innymi zagadnieniami (jak np. Krajowy Rejestr Sądowy). Dzięki temu *Polskie prawo insolwencyjne – prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe* zyskało, mamy nadzieję, dodatkowy atut: spojrzanie z różnych stron i, co za tym idzie, komentarz wynikający z różnych punktów widzenia. Chciałam w tym miejscu podziękować moim Współautorom, których zaangażowanie sprawiło, że powstanie tej publikacji stało się faktem. W szczególności dziękuję pani sędzi Anecie Malmuk-Cieplak – bez jej determinacji być może nie byłoby dzisiaj tej książki.

Chciałabym również bardzo podziękować moim Koleżankom i Kolegom, sędziom z Wydziału VIII Gospodarczego dla spraw Upadłościowych i Restrukturyzacyjnych Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie. Wspólne rozmowy i próby interpretacji nowych przepisów w kontekście problemów orzeczniczych, pojawiających się na gruncie nowej ustawy, niejednokrotnie znalazły odbicie w rozważaniach prowadzonych na kartach niniejszej publikacji.

Mamy nadzieję, że książka ta dobrze spełni swoją rolę i bezkolizyjnie przeprowadzi Czytelników przez pierwszy, niewątpliwie trudny okres obowiązywania nowych (i równocześnie starych) przepisów, a wszystkim dopiero poznającym skomplikowany świat tej interesującej dziedziny prawa ułatwi jej poznanie i oswojenie się z nią.

Aleksandra Machowska

Rozdział I

GENEZA REFORMY POSTĘPOWAŃ, ZAŁOŻENIA NOWELIZACJI I JEJ GŁÓWNE CELE

Zagadnienia współczesnego polskiego prawa insolwencyjnego, a więc prawa restryktoryzacyjnego i prawa upadłościowego nie sposób omówić bez kilku uwag wstępnych na temat samej genezy ostatniej reformy tego prawa oraz założeń i celów nowelizacji poszczególnych postępowań.

Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze¹ (dalej: p.u.n.) weszła w życie z dniem 1 października 2003 r. Była ona wielokrotnie nowelizowana, przy czym najobszerniejsza zmiana, dokonana ustawą z dnia 6 marca 2009 r., spowodowała konieczność ogłoszenia tekstu jednolitego².

Po dziesięciu latach funkcjonowania ustawy możliwe było dokonanie bilansu. Analiza corocznie sporządzanych statystyk Ministerstwa Sprawiedliwości pokazała, że przepisy o postępowaniu naprawczym, które miało być prowadzone, zanim jeszcze przedsiębiorca spełni przesłanki do ogłoszenia względem niego upadłości, w praktyce są przepisami martwymi. Postępowania układowe w istocie stanowiły niewielki odsetek wszystkich postępowań upadłościowych i rzadko prowadziły do zawarcia układu, a jeszcze rzadziej – do jego wykonania. Większość ogłaszanych postępowań stanowiły postępowania o charakterze likwidacyjnym, a znaczna część postępowań, toczących się początkowo jako postępowania z możliwością zawarcia układu, była przekształcana w postępowanie obejmujące likwidację majątku dłuż-

---

¹ Tekst pierwotny ustawy ogłoszono w Dz. U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535.

² Ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 53, poz. 434). Zmiany tekstu jednolitego ustawy (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361) były ogłaszane w: Dz. U. z 2009 r. Nr 191, poz. 1484; z 2010 r. Nr 155, poz. 1037, Nr 230, poz. 1509 i Nr 257, poz. 1724; z 2011 r. Nr 85, poz. 458, Nr 106, poz. 622, Nr 138, poz. 810, Nr 142, poz. 828, Nr 199, poz. 1175, Nr 205, poz. 1210, Nr 232, poz. 1377 i Nr 234, poz. 1391 oraz z 2012 r. poz. 173 i 578, następnie ogłoszono po raz kolejny tekst jednolity (Dz. U. z 2012 r. poz. 1112), a po kolejnej serii zmian – w Dz. U. z 2015 r. poz. 233.

nika. W praktyce rzadko również stosowane były przepisy o tzw. układzie likwidacyjnym (art. 271 p.u.n.).

Do głosu doszły również krytyki, płynące z wielu środowisk, podające w wątpliwość wiele rozwiązań obowiązującej ustawy. Działo się to w dużej mierze w kontekście dokonywanych w tym samym okresie w wielu krajach Europy reform prawa upadłościowego, które zmierzały w całkiem innym kierunku niż przepisy polskie³. Prawo upadłościowe i naprawcze opierało się na założeniu, że zasadniczym celem postępowania upadłościowego jest zaspokojenie wierzycieli, sytuacja zaś dłużnika ma znaczenie całkowicie drugorzędne. Tak należy rozumieć treść art. 2 p.u.n. („Postępowanie uregulowane ustawą należy prowadzić tak, aby roszczenia wierzycieli mogły zostać zaspokojone w jak najwyższym stopniu, a jeśli racjonalne względy na to pozwolą – dotychczasowe przedsiębiorstwo dłużnika zostało zachowane”). Tymczasem w Europie, pod egidą Komisji Europejskiej⁴, powszechne stawało się przekonanie, że postępowanie upadłościowe nie może być głównie postępowaniem likwidującym niewydolne przedsiębiorstwa, ale powinno uwzględniać interes dłużnika, przede wszystkim zaś – pomóc mu, jeżeli tylko jest to możliwe, przy zastosowaniu odpowiednich środków prawnych – przewyciężyć kryzys, zrestrukturyzować przedsiębiorstwo i przetrwać. Takie myślenie opierało się na założeniu, że przedsiębiorca, nawet taki, który przeżywa kryzys ekonomiczny, jest pracodawcą i płatnikiem podatków oraz innych danin publicznych, zatem istotnym elementem struktury ekonomicznej państwa.

Dominujący w przeszłości pogląd, że upadłość (bankructwo) wynika z przestępstwa – czy samo stanowi przestępstwo, jak w prawie francuskim – został wyparty przez realia życia gospodarczego, co podsumował komunikat Komisji Europejskiej stwierdzeniem, że tylko 4–6% bankructw ma swoje źródło w nielegalnej działalności⁵. Za zmianą myślenia o upadłości i niewypłacalnym dłużniku szła również zmiana terminologiczna: pojęcie upadłości, bankructwa – zastąpione zostało nie-

³ W szczególności francuska ustawa nr 2005-845 z 26.07.2005 r., *Loi de sauvegarde des entreprises*, Dziennik Urz. Republiki Francuskiej [JORF] z 27.07.2005 r., nr 175, s. 121870, ustawy, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2006 r. i zasadniczo zmieniła francuskie przepisy dotyczące niewypłacalności, w tym wprowadziła całkiem nowe postępowania (m.in. *sauvegarde*), a przede wszystkim – ustaliła nową filozofię podejścia do niewypłacalnych dłużników.

⁴ Komunikat Komisji z dnia 5 października 2007 r. do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – W jaki sposób przewyciężyć piętno porażki poniesionej w działalności gospodarczej – działania na rzecz polityki drugiej szansy – Realizacja partnerstwa lizbońskiego na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia [COM(2007) 584 wersja ostateczna – niepublikowany w Dzienniku Urzędowym].

⁵ Komunikat Komisji z dnia 5 października 2007 r. do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – W jaki sposób przewyciężyć piętno porażki poniesionej w działalności gospodarczej – działania na rzecz polityki drugiej szansy – Realizacja partnerstwa lizbońskiego na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia [COM(2007) 584 wersja ostateczna – niepublikowany w Dzienniku Urzędowym], 2.2.

wypłacalnością⁶, czy trudnościami przedsiębiorstw⁷. Podobną drogę przebyła nazwa działu prawa i postępowania przewidzianego na wypadek zaistnienia takiej sytuacji, przykładowo we Francji: od pierwotnej „upadłości” czy „bankructwa”, przez „prawo postępowań zbiorowych” (*droit des procédures collectives*), „prawo przedsiębiorstw w kryzysie” czy wręcz „przeżywających trudności” (*droit des entreprises en difficulté* albo *droit de l'entreprise en difficulté*), po „prawo o ochronie przedsiębiorstw” (*droit de la sauvegarde des entreprises*)⁸. Polski ustawodawca, na etapie tworzenia prawa upadłościowego i naprawczego, miał świadomość także i tych zmian terminologicznych, jednak postanowiono pozostać przy utrwalonej, tradycyjnej nazwie upadłości i co za tym idzie – postępowania upadłościowego⁹. Równocześnie, przy założeniu prymatu wierzycieli nad przedsiębiorstwem dłużnika, także postępowanie z możliwością zawarcia układu traktowane było przez polskiego ustawodawcę jako rozwiązanie drugorzędne, brane pod uwagę dopiero wówczas, gdy zostanie uprawdopodobnione, że w drodze układu wierzyciele zostaną zaspokojeni w wyższym stopniu, niż miałyby to miejsce po przeprowadzeniu likwidacji majątku upadłego¹⁰. Dokonano tym samym przeciwstawienia „sprzecznych” interesów wierzycieli (uzyskanie zaspokojenia należności w jak najwyższym stopniu) oraz interesów upadłego (zachowanie majątku, w ramach którego może on kontynuować działalność gospodarczą). Tymczasem, co stawało się coraz bardziej oczywiste, zarówno w Europie, jak i w Polsce, zwłaszcza w obliczu kryzysu gospodarczego, w istocie tak rozumiany „interes upadłego (dłużnika)” nie jest tylko jego interesem: zachowanie przedsiębiorstwa i umożliwienie jego restrukturyzacji, aby dalej mogło generować zysk w trakcie prowadzonej działalności gospodarczej, leży w interesie całej gospodarki państwowa. Przedkładanie interesów wierzycieli nad interes dłużnika i jego pracowników¹¹ (choćby będących wierzycielami dłużnika, to jednak w specyficzny sposób powiązanych z losami zatrudniającego ich przedsiębiorcy) oraz nastawienie „likwidacyjne”, zarówno ustawodawcy, jak i sądów upadłościowych, a także samych wierzycieli upadłego nie tylko prowadzi do eliminacji przedsiębiorcy, lecz także do niekorzystnych skutków dla gospodarki państwa. Trzeba pamiętać, że zwykle w skali całego kraju liczba przedsiębiorstw, które przestały funkcjonować w wyniku

⁶ Ang. *insolvency*, franc. *insolvabilité*, niem. *Insolvenz*, wł. *insolvenza*, hiszp. *insolvenca*.

⁷ Por. franc. *entreprises en difficulté*.

⁸ Zob. J. Bonnard, *Droit des entreprises en difficulté*, wyd. 5, Paryż 2012, s. 11.

⁹ Druk sejmowy nr 809, rozdział V „Nazwa ustawy i zagadnienia terminologiczne”, s. 102. Rozważania dotyczące terminologii zostały podsumowane następująco: „Za zachowaniem dotychczasowej terminologii przemawia rola tradycji prawniczej. W procesie stosowania i nauczania prawa funkcja tradycji jest tak znaczna, że trudno ją przecenić”.

¹⁰ Artykuł 14 ust. 1 p.u.n.

¹¹ Zwracają na to uwagę S. Morawska i A. Czapracka, *Praktyka stosowania prawa upadłościowego a cele regulacji (w:) Meandry upadłości przedsiębiorstw. Klęska czy druga szansa?*, Warszawa 2009, s. 136, podkreślając, że w polskim prawie upadłościowym i naprawczym prawa wierzycieli są zbyt silnie chronione. Autorki wskazują również, że obecnie w większości systemów prawnych prawo upadłościowe ma za zadanie spełniać również rolę zapobiegawczą oraz stawiać sobie za cel utrzymanie niewypłacalnego przedsiębiorstwa, restrukturyzując jego zadłużenia i zawarcie układu z wierzycielami.

Książka stanowi problemowe omówienie zarówno nowych przepisów prawa restrukturyzacyjnego, jak i znolizowanych przepisów prawa upadłościowego z uwzględnieniem poprzednio obowiązujących przepisów prawa upadłościowego i naprawczego w odniesieniu do postępowań wszczętych albo zainicjowanych do dnia 31 grudnia 2015 r.

Opracowanie systematyzuje poszczególne zagadnienia nowego prawa restrukturyzacyjnego i upadłościowego, pozwala zapoznać się szczegółowo z nowym stanem prawnym oraz uporządkować wiedzę o poszczególnych instytucjach. W publikacji skomentowano zagadnienia dotyczące zarówno postępowań insolwencyjnych w związku z przepisami ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, jak i postępowania depozytowego.

Autorami publikacji są praktycy prawa, dlatego zawiera ona odniesienia do ich doświadczeń stosowania omawianych regulacji. Opracowanie uwzględnia też propozycje konkretnych rozwiązań tam, gdzie nie wykształciła się jeszcze praktyka stosowania nowych przepisów.

Książka jest skierowana do sędziów wydziałów do spraw restrukturyzacyjnych i upadłościowych, gospodarczych – procesowych i rejestrowych oraz cywilnych. Zainteresuje ona również doradców restrukturyzacyjnych i kandydatów na doradców, adwokatów, radców prawnych zajmujących się obsługą podmiotów gospodarczych, a także aplikantów sądowych, radcowskich, adwokackich i notarialnych.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

